

ETAPY W ROZWOJU MOWY

Proces rozwoju mowy przebiega pewnymi etapami i trwa kilka lat. Należy pamiętać, że każde dziecko w tej samej kolejności powinno przebyć wszystkie etapy rozwoju. Dotyczy to rozwoju wszystkich funkcji: motorycznych, werbalnych, słuchowych czy wzrokowych i ich koordynacji. G. Demel powołując się na L. Kaczmarka wyodrębnia cztery okresy w rozwoju mowy:

- okres melodii,
- okres wyrazu,
- okres zdania,
- okres swoistej mowy dziecięcej.

Okres melodii (do 1 roku życia)

Stadium przedjęzykowe, dziecko komunikuje się za pomocą krzyku, przy czym krzyk jest jednocześnie usprawnianiem narządu oddechowego. W tym okresie dziecko przechodzi przez etapy:

- głuzenie (2-3 m.ż.),
- nieświadome ćwiczenia narządów artykulacyjnych, pojawiają się: samogłoski, spółgłoski, ich połączenia; głużą też dzieci niesłyszące,
- gaworzenie(5-7m.ż.) - świadome powtarzanie dźwięków mowy własnej i otoczenia; gaworzą tylko dzieci słyszące.

Około pierwszego roku życia pojawiają się pierwsze słowa złożone z sylab ma, ba, ta, la; dziecko zaczyna rozumieć mowę dorosłych, spełnia proste polecenia, zna swoje imię, pokazuje części ciała.

Okres wyrazu (1-2rok życia)

Dziecko opanowuje wszystkie samogłoski oprócz nosowych i sporo spółgłosek: [b p m t d k n], czasem [ć ś]. Pod koniec tego okresu dziecko operuje kilkudziesięcioma poprawnie wymawianymi wyrazami i ogromną liczbą zastępczych, zaczyna budować zdania.

Okres zdania (2-3 rok życia)

Dziecko opanowuje wszystkie samogłoski oraz spółgłoski wargowe i środkowojęzykowe. Dwulatek opanowuje w ciągu roku ok..1000 słów; pojawiają się próby wypowiedzi 2-3 wyrazowych.

Okres swoistej mowy dziecięcej (3-7rok życia)

Dziecko opanowuje najtrudniejsze głoski około 4 roku życia [s, z, c, ʒ], a około 5 roku życia [š ž č ʒ r] oraz różnicuje je od podobnych. W wieku 3-5 lat dziecko zadaje mnóstwo pytań (ok. 50 dziennie), tworzy niezwykle opowieści (konfabuluje), wzbogaca ilościowo i jakościowo swój słownik, operuje rzeczownikami, czasownikami, przymiotnikami, przysłówkami i zaimkami.

Jakie zachowania dorosłych odgrywają największą rolę w początkowym okresie kształtowania się mowy dziecka?

Od samego początku możesz wspomagać rozwój mowy swojego dziecka. Mowa nie rozwinie się prawidłowo, gdy nie będzie stymulowana. Oto kilka propozycji zabaw rozwijających umiejętność komunikacji twojego dziecka.

Okres 1 roku:

- proponuj zabawę "nie ma" (chowanie przedmiotów, ale i zasłanianie twarzy samego dziecka),
- zabawy tematyczne np. przygotowywanie podwieczorku dla lalek; zadawaj pytania typu: "jeszcze herbatki?", "jeszcze ciasteczko?" itp.,
- nazywaj części ciała; wypowiadaj zwroty z intonacją np. "gdzie jesteś?", "gdzie coś jest?",
- nazywaj czynności jakie wykonujesz i przedmioty, którymi się posługujesz np. "przyjdź na śniadanko", "zakładamy sweterek", "a teraz robię ci kanapkę" itp.,
- używaj słów wyrażających uczucia,
- ucz swoje dziecko dmuchać: zabawa w bańki mydlane, dmuchanie na balony, na kulkę z waty itp.,
- opowiadaj o ludziach, przedmiotach, opisz najbliższe otoczenie,
- czytaj dziecku książki i czasopisma.

Okres wyrazu (1-2 rok życia):

- buduj krótkie, jasne zdania, które są dla dziecka wzorcem do naśladowania,
- nie spowalniaj mowy, zachowuj równomierne tempo,
- ucz dziecko komunikowania się jako działania na przemian - ty mówisz, ono odpowiada i odwrotnie,
- powtarzaj pytania i w końcu przy braku reakcji sam odpowiedz np.: "co ci dać?" ... "co ci dać?" ... "dać ci soczku?" ... "jeszcze?",
- zachowaj kontakt wzrokowy w czasie rozmowy,
- używaj dużo pochwał, reaguj na mowę swojego dziecka,
- za wszelką "twórczość" i postępy w mowie dziecka należy nagradzać, pokazywać swoją radość,
- odpowiadaj na pytania nie kończąc tylko "nie" lub "tak",
- nie zniechęcaj go przez nakłanianie do powtarzania trudnych dla niego wyrazów,
- powtarzaj razem z dzieckiem głosy zwierząt:

Pies szczeka: hau, hau, hau

kot miauczy: miał, miał, miał,

kaczka kwacze: kwa, kwa, kwa,

krowa muczy: mu, mu, mu,

kogut pieje: kukuryku.

Każde zwierzątko mówi w swoim języku.

Wszyscy wołają o to samo.

Chce nam się jeść przecież jest już rano.